

SXEDIO-B.41

31.10.88: (Μέρος 7ο): Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΔΕΧΕΤΑΙ ΤΟΝ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟ ΟΤΙ ΑΦΕΘΗΚΕ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΞΟΔΟΣ ΣΤΟ ΜΑΚΑΡΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΦΥΓΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗ ΣΕ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΝΑΦΕΡΕΙ ΟΤΙ ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΗ ΗΤΑΝ ΝΑ ΠΑΡΑΔΟΘΕΙ Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΖΩΝΤΑΝΟΣ ή ΝΕΚΡΟΣ. ΟΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΣΤΑ ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΠΛΗΘΥΝΟΝΤΑΝ ΣΥΝΕΧΩΣ ΚΑΙ ΚΟΡΥΦΩΘΗΚΑΝ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ ΤΟΥ 1974

Στο 7ο μέρος του πορίσματος της εξεταστικής επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων υποστηρίζεται ότι με κανένα τρόπο οι πραξικοπηματίες δεν άφησαν ακάλυπτη μια πλευρά του Προεδρικού Μεγάρου για να διαφύγει ο Μακάριος και τονίζει ότι ο δικτάτορας Ιωαννίδης είχε διατάξει να του παραδοθεί ο Μακάριος ζωντανός ή νεκρός.

Σε ενίσχυση της θέσης αυτής παρατίθεται ακόμα και το γεγονός ότι οι πραξικοπηματίες με την κατάληψη του Προεδρικού Μεγάρου έβαλαν φωτιά σ' αυτό ώστε αν τυχόν γλύτωσε ο Μακάριος και κρυβόταν στο κτίριο να καιόταν μέσα σ' αυτό.

Αναφέρεται στα πρακτικά της Βουλής των Ελλήνων για το ρόλο των δυο αυτών χωρών (Το Κυπριακό στη Βουλή των Ελλήνων, τόμος Δ 1974-1989, συλλογή των κειμένων και επιμέλεια από τον επιστημονικό συνεργάτη της διευθύνσεως επιστημονικών μελετών της Βουλής Τριαντάφυλλο Γεροζήση):

10. ΔΙΑΦΥΓΗ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

Κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής μας, κατά τις οποίες εξετάσαμε το γενικότερο κεφάλαιο για το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, αναπτύχθηκαν γύρω από το θέμα της διαφυγής του Μακαρίου, δύο αντίθετες

απόψεις.

Σύμφωνα με τη μία από αυτές η διαφυγή του Μακαρίου διευκολύθηκε από τον Κομπόκη, που εκτελώντας όπως ο ίδιος είπε στην κατάθεση του, εντολή του Ιωαννίδη για διάσωση του Μακαρίου, άφησε αφύλακτη τη μία πλευρά του Προεδρικού Μεγάρου, πράγμα που επέτρεψε στο Μακάριο να διαφύγει από την πλευρά αυτή. Ως επιχειρήματα υπέρ της άποψης αυτής (την οποία επικαλείται ο κομπόκης στην κατάθεση του-βλέπε κατάθεση του της **8.7.76** σελ. **47,56,58, 63** και **140**) αναφέρονται:

α). Οι ικανότητες που διέθετε ο Κομπόκης ως άριστος αξιωματικός καταδρομών δεν επιτρέπει τη σκέψη ότι έκανε ένα τόσο μεγάλο λάθος στο σχεδιασμό της επιχείρησης.

β. Οτι αν επιδιωκόταν και βιολογική εξόντωση του Μακαρίου δεν είχαν παρά να τον σκοτώσουν στο δρόμο που ακολουθούσε για να πάει από το νυχτερινό του ενδιαίτημα (Τρόοδος) στο Προεδρικό Μέγαρο ή κατά τη διφυγή του από το Μέγαρο και τη διάδρομή του προς Τρόοδος και Πάφο.

γ. Οτι ο Κομπόκης έδωσε εντολή στα τεθωρακισμένα που είχαν ως προορισμό την επίθεση κατά του Προεδρικού μεγάρου να βάλουν στον αέρα πολύ πριν φθάσουν στο Προεδρικό Μέγαρο έτσι ώστε να αντιληφθεί ο Μακάριος, ότι είχε ήδη αρχίσει το πραξικόπημα και να προφτάσει να διαφύγει, το πράγμα δε αυτό αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι πρόφθασαν και διέφυγαν όλα τα ελληνόπουλα (από την Αίγυπτο) που βρίσκονταν στο Προεδρικό Μέγαρο για να υποβάλουν τα σέβη τους στο Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο και Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η άλλη άποψη την οποία αποδέχθηκε η πλειοψηφία της Επιτροπής μας, δεν δέχεται τις παραπάνω σκέψεις και πιστεύει ότι στη διαφυγή του ο Μακάριος δεν βοηθήθηκε ούτε από τον Κομπόκη, ούτε από άλλον κανένα πραξικοπηματία.

Ο Γεωργίτσης στην κατάθεση του αναφέρει ότι

έμεινε αφύλακτη η μία πλευρά του Μεγάρου, διότι δεν διέθεταν τις απαιτούμενες δυνάμεις ενώ παράλληλα τονίζει ότι η εντολή των Ιωαννίδη-Μπονάνου ήταν να τους παραδοθεί ο Μακάριος ζωντανός ή νεκρός.

Η βιαιότητα άλλωστε με την οποία ενεργήθηκε η επίθεση κατά του Προεδρικού Μεγάρου μαρτυρεί ότι μέσα στην άμεση πρόθεση των πραξικοπηματιών ήταν και η βιολογική εξόντωση του Μακαρίου, αυτό δεν επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι οι άνθρωποι του Κομπόκη που μετείχαν στην επίθεση κατά του Προεδρικού Μεγάρου προκάλεσαν σε άμεση συνέχεια και τον εμπρησμό του Μεγάρου αυτού, σε τρόπο ώστε να είχε κατορθώσει να σωθεί από τα πυρά τους, να θανατωθεί από τις φωτιές των εμπρηστών.

Στον ίδιο σκοπό της βιολογικής εξόντωσης του Μακαρίου απέβλεπε και ο καθορισμός της έναρξης της πραξικοπηματικής εκδήλωσης σε ώρα **(8.30)** που ήταν βέβαιοι οι πραξικοπηματίες, ότι ο Μακάριος θα ήταν μέσα στο Προεδρικό Μέγαρο.

Η σκέψη με την οποία επιχειρεί να στηρίξει την άποψη του αυτή ο Κομπόκης, ότι δηλαδή οι αξιωματικοί αν είχαν την εντολή και να σκοτώσουν το Μακάριο δεν θα μετείχαν στο πραξικόπημα, είναι απόλυτα αστήρικτη θα λέγαμε κωμικό, αφού και στην προκειμένη περίπτωση (που κατά την κατάθεση Κομπόκη ο μόνος που ήξερε τα περί εντολής του Ιωαννίδη για διάσωση του Μακαρίου ήταν αυτός) μετείχαν στο πραξικόπημα, με πολλή μάλιστα μαχητικότητα και ορμή και τόσοι άλλοι αξιωματικοί που βέβαια μην ξέροντας "τις κρυφές "εντολές του Ιωαννίδη" ήταν φυσικό να πιστεύουν ότι το πιθανότερο αποτέλεσμα των τρομακτικών επιθέσεων κατά του Προεδρικού Μεγάρου και σε συνέχεια του εμπρησμού κατά του Μεγάρου θα ήταν η θανάτωση του Μακαρίου.

Εξ άλλου ο μόνος μάρτυρας που επικαλέστηκε ο Κομπόκης για ενίσχυση των απόψεων του, ο τότε υπό τις διαταγές του υπολοχαγός Γλεντιζές, δεν επιβεβαίωσε τους ισχυρισμούς του Κομπόκη, ο οποίος παρά τις στρατιωτικές του ικανότητες και παρά την αρκετά ικανοποιητική δράση του στην εξέλιξη των

μαχών του ΑΤΤΙΛΑ 1 ήταν ένας σκληρός, σκληρότητος και αδίστακτος άνθρωπος.

11). Ειδικότερος προσδιορισμός (χαρακτηρισμός) του πραξικοπήματος ως αδικοπραγίας καθώς και τον μικροτέρων αδικοπραγιών που διεπράχθησαν στα πλαίσια του πραξικοπήματος από 15 μέχρι 19.7.74.

Είναι κοινή η αντίληψη πολλών μαρτύρων, που εκθέτοντας και το λόγο της γνώσης τους πάνω στα θέματα του πραξικοπήματος- καταθέτουν τούτο πραξικόπημα αποφασίστηκε και εκτελέστηκε σε εποχή που ήταν γνωστό στη στρατιωτική και "πολιτική" της χούντας ότι η Τουρκία κρατώντας στις δυτικές περιοχές της (Μερσίνα, Αλεξανδρέττα κλπ) αναπτυγμένες πολλές από τις στρατιωτικές, ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις της, καθώς και αποβατικά πλοία κλπ και αυξάνοντας συνεπώς τις δυνάμεις της αυτές, ήταν έτοιμη με την πρώτη ευκαιρία που θα της δινόταν να επιτεθεί ενάντια στην Κύπρο πιθανότατα δε και στην Ελλάδα.

Πιο συγκεκριμένα:

Ενδείξεις γι' αυτή την τάση της Τουρκίας του πυρήνα αρκετές κατά τα τελευταία πριν το 1974 χρόνια.

Οι ενδείξεις όμως αυτές πληθύνονταν συνεχώς και είχαν αποκορυφωθεί την άνοιξη του '74.

Ο μάρτυρας τότε υπολοχαγός και ήδη αντισυνταγματάρχης ε.α Αλέξανδρος Σημαιοφορίδης (ο οποίος υπηρετούσε αυτή την εποχή ως επικεφαλής του κλιμακίου της ελληνικής ΚΥΠ στην Κυρήνεια) καταθέτει ανάμεσα σε πολλά άλλα:

- Η 39η Μεραρχία της Τουρκίας- που ήταν αποδεδειγμένη από το ΝΑΤΟ και αποτελούσε τμήμα του Εθνικού Στρατού της Τουρκίας ήταν από την εποχή της συγκρότησης της "προσανατολισμένη για την Κύπρο".

- Η Μεραρχία αυτή που θέτετε τρία συντάγματα (στο Ιλσαμιγιέ, στο Οσμανιγιέ και στο Μαράς) έκανε

στη Μερσίνα κάθε καλοκαίρι με δύναμη ενός συντάγματος (που ανελλάσσονταν κάθε χρονιά) αποβατικές ασκήσεις από τη Μερσίνα στο πλευρό της Αντιόχειας".

- " Η Μεραρχία αυτή είχε σαν στόχο την Κύπρο".

- " Παρακολουθούσαμε επί 5 χρόνια τις κινήσεις της Μεραρχίας και ξέρουμε πολλές λεπτομέρειες".

Και προσθέτει ο ίδιος μάρτυρας (σελ. 17 της κατάθεσης του):

- "Στους μήνες Απρίλιο έως Ιούνιο (προφανώς του 1974) άρχισαν να πετάνε αεροπλάνα με πιλότους "ανώτερους αξιωματικούς", ενώ συνήθως οι πτήσεις αυτές γίνονται σε μικρούς αξιωματικούς για εκπαίδευση".

- " Τα ραντάρ του Ντεμορίου που ήταν πρώτα στη Σελεύκεια, έγινε κατά μόνιμο και ήταν κινητό ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ".

- " Όταν ολοκληρώθηκαν οι ασκήσεις της 39ης Μεραρχίας- 15 Ιουνίου 1974" νομίζω πως ήταν - απαγορεύθηκαν "σε όλους από στρατιώτη μέχρι το στρατηγό "οι άδειες "καθώς και οι απομακρύνσεις από τη φρουρά που ο καθένας ανήκε στους δε αξιωματικούς και οι μετακινήσεις τους από φρουρά σε φρουρά".

- "Καιόταν (σελ. 19 κατάθεση του) όχι μόνο η 39η Μεραρχία αλλά όλη η στρατιά είχε τεθεί σε επιφυλακή".

Για όλα αυτά συντάσσονταν δελτία και μεταβιβάζονταν τηλετυπικά και αυθημερόν στην προϊσταμένη (του κ. Σημαιοφορίδη) υπηρεσία που είχε την έδρα της στη Λευκωσία, η οποία έστελνε αυτά τα δελτία στο ΓΕΕΦ, στην ΕΛΔΥΚ, στην προσβεία μας στη Λευκωσία και στον Αρχηγό της ΚΥΠ (στην Αθήνα).

Τα σήματα αυτά μεταβιβάζονταν-ορισμένα από αυτά και αυθημερόν και στην ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων.

Την αποστολή τέτοιων σημάτων από την ΚΥΠ Κυρήνειας, τη λήψη τους στη Λευκωσία και στη συνέχεια στη διανομή τους στις αρμόδιες μονάδες της Λευκωσίας (ΓΕΕΦ-ΕΛΔΥΚ) και τη μεταβίβαση τους την

ελληνική ΚΥΠ στην Αθήνα βεβαιώνει στην καταθεση του και ο ήδη αντιστράτηγος ε.α Τσουμής που τότε υπηρετούσε σε υψηλή θέση της ελληνικής ΚΥΠ στην Κύπρο, που είχε έδρα τη Λευκωσία.

Αλλά και ο τότε Αρχηγός της ελληνικής ΚΥΠ αντιστράτηγος Σταθόπουλος Λάμπρος, καταθέτει ότι από το μήνα Μάη '74 υπήρχε συνεχώς ροή πληροφοριών για κινήσεις τουρκικών μονάδων της κρίσιμης περιοχής, οι οποίες μαρτυρούσαν ότι ετοιμάζονταν οι τούρκοι για την επίθεση τους (δέστε και κατάθεση του της 4.12.86, σελ. 17).

Είναι πληθώρα τα γεγονότα που αποδείχνουν ότι τότε (Μάϊος -Ιούνιος '74) οι Τούρκοι έκαναν έντονες τις τελευταίες προετοιμασίες για να πραγματοποιήσουν, αυτό που επεδίωκαν τουλάχιστον μια δεκαετία, δηλαδή να εισβάλουν στην Κύπρο και πιθανότατα να προκαλέσουν και ελληνοτουρκική σύρραξη.

Όλα αυτά ήταν στους στρατιωτικούς κύκλους- και στην ηγεσία- γνωστά.

Γι' αυτό άλλωστε το λόγο:

Αντιδρούσε ο αντιστράτηγος Ντενίσης σε κάθε σκέψη πραξικοπήματος κατά του Μακαρίου (δέστε καταθέσεις του ίδιου, αλλά και του Γεωργίτη).

Αποπειράθηκε -ανεπιτυχώς βέβαια- να αρθρώσει κάποια αντίρρηση ο Γεωργίτης στη σύσκεψη της 2.7.74 στο ΑΕΔ (δέστε καταθέσεις του ίδιου και του Κομπόκη).

Εκφράζαν τους φόβους τους προς τον Ιωαννίδη οι επιτελείς του, όταν ένας - ένας από αυτούς πληροφορούνταν από τον ίδιο τη απόφαση για το πραξικόπημα, (δέστε καταθέσεις Παλαΐνη, Πηλιχού).

Διατύπωσαν τους φόβους τους όλοι όσοι μετείχαν στη σύσκεψη της.

Διατύπωσαν τους φόβους τους όλοι όσοι μετείχαν στη σύσκεψη της 9.7.74 στη Λευκωσία, οι οποίοι και γνωστοποίησαν αυτούς τους φόβους τους με τον "αγγελιοφόρο" Ταγματάρχη Κοντώση στους Ιωαννίδη-Μπονάνο.

Αλλά οι Ιωαννίδης, Μπονάνος, Γαλατσάνος καθώς

και οι Γκιζίκης και Ανδρουτσόπουλος παρέμειναν αμετάπειστοι.

Για όλους αυτούς, πρώτος εχθρός ήταν ο Μακάριος και έπρεπε με κάθε τρόπο να εξοντωθεί ή έστω να ανατραπεί.

Ετσι όμως, αποφασίζοντας και διατάσσοντας ενεργούσαν σε πλήρη και σαφή γνώση, ότι έδιναν στους τούρκους την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν τις απειλές τους και να δημιουργήσουν πολεμική σύρραξη με τη σύμμαχη χώρα, καθώς και κατάσταση επικειμένου πολέμου με τη δική μας χώρα.

Και ήξεραν ακόμα όλοι αυτοί, αλλά και όσοι ανέλαβαν να εκτελέσουν και εξετέλεσαν το πραξικόπημα, ότι με την εκτέλεση αυτού του εγκληματικού εχρειρήματος θα προκαλούσαν αποδυνάμωση των αμυντικών δυνατοτήτων της σύμμαχης χώρας και μεγάλη βλάβη στις πολεμικές δυνάμεις αυτής της χώρας, όπως και της δικής μας χώρας.

Είναι κατά συνέπεια υπεύθυνοι, όλοι, γενικά όσοι αναμίχθηκαν και στο πραξικόπημα είτε ως "διατάκτες" του (Ιωαννίδη, Μπονάνος, Γκιζίκης, Ανδρουτσόπουλος, Γαλατσάνος κλπ) είτε ως "εκτελεστές" του (Γεωργίτσης, Κομπόκης, Κορκότζελος, Παπαγιάννης, Υποδιοικητής ΕΛΔΥΚ, Πλοίαρχος Παπαγιάννης, Υποπλοίαρχος Ταβλαρίδης, Γιαννακόδημος, Κοκοράκης κλπ) είτε ως "συνεργοί" του (Κοντώσης, Σκλαβενίτης, Πηλιχός, Παλαΐνης, Μαστάτσης κλπ) και πρέπει να λογοδοτήσουν για την εγκληματική τους αυτή πράξη.

Στα πλαίσια όμως της εγκληματικής αυτής πράξης και καστά τη διάρκεια των επιχειρήσεων που έλαβαν χώρα για την επικράτηση του πραξικοπήματος, διαπράχθηκαν και σωρεία άλλων ποινικών αδικημάτων για τα οποία πρώτοι υπεύθυνοι είναι οι ίδιοι που αναφέρονται στην αμέσως προηγούμενη περάγραφο (όπως λ.χ. ανθρωποκτονίες εμπρησμοί κλπ). Πρέπει και εδώ να σημειώσουμε ότι είχαμε σημειώσει και στην περίπτωση του αδικήματος που συγκροτούσε, κατά την άποψη μας, η ανάκληση της Μερραρχίας. Οτι δηλαδή ο

τελικός και υπεύθυνος χαρακτηρισμός των αδικημάτων που διαπράχθηκαν καθώς και η κρίση για τη συνδρομή όχι των προϋποθέσεων άσκησης ποινικής και περισσότερο από όλα για την κρίση περί ενοχής κλπ των οποίων υπεύθυνων, ανήκει αποκλειστικά στη δικαιοδοσία της Διακρατικής εξουσίας.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι κατά τη γνώμη μας για τη δίωξη και την εκδίκαση των πιο πάνω ποινικών αδικημάτων η ελληνική δικαστική εξουσία είναι αρμόδια, διότι ναι μεν τα αδικήματα αυτά δεν διαπράχθηκαν-τουλάχιστον ως προς εκείνους που διέμεναν τότε στην Κύπρο σε έδαφος της ελληνικής Εημοκρατίας, αυτοί όμως που τα διέπραξαν ήταν Έλληνες αξιωματικοί. Παράλληλα όμως πρέπει να συντρέχει και η αρμοδιότητα της Κυπριακής Δικαστικής Εξουσίας, εφόσον οι πράξεις αυτές αποτελούν αδικήματα και κατά το κυπριακό ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο.

Γι' αυτό ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ να διαβιβαστεί το παρόν πόρισμα μας στη δικαιοσύνη, εφόσον βέβαια προηγουμένως η Κυβέρνηση με πράξη του Υπουργικού της Συμβουλίου άρει την αποστολή της ποινικής δίωξης, πούχε διαταχθεί με τις γνωστές αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου του έτους **1975**.

12. ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΟΣ

Προβάλλεται από αυτούς ή μερικούς από αυτούς (Γεωργίτση κλπ) ότι είχαν προσταχθεί από τον ΑΕΔ (Αρχηγό Ενόπλων Δυνάμεων) και δεν μπορούσαν να αρνηθούν εκτέλεση διαταγών προϊσταμένου τους.

Και είναι γεγονός ότι ο ΑΕΔ διέταξε ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΣ -αρνήθηκε να δώσει έγγραφη διαταγή- τους Γεωργίτση και Κομπόκη να ηγηθούν του πραξικοπήματος κατά του Μακαρίου. η διαταγή αυτή όμως δεν δημιουργούσε για τους διαταχθέντες νομιμη υποχρέωση εκτέλεσης της, γιατί για νά'χε αυτή η διαταγή τέτοιο αποτέλεσμα έπρεπε: Το περιεχόμενο της να βρίσκεται "εντός του κύκλου της καθ ύλην και

κατά τόπον αρμοδιότητος της αρχής που την εξέδωσε" και "η διατασσομένη ενέργεια να καλείται εντός του κύκλου της αρμοδιότητος του διατασσομένου".

Αλλά στην περίπτωση που εξετάζουμε, το αντικείμενο της προσαγής-σχεδιασμός και εκτέλεση πραξικοπήματος κατά Αρχηγού ξένου κράτους- δεν κινείται βέβαια ούτε στον κύκλο την "καθ' ύλην" αρμοδιότητος αυτών που έδωσαν τη διαταγή ούτε στα πλαίσια των καθηκόντων αυτών στους οποίους δόθηκε η διαταγή".